

teljesnek tekinthető. A két legnagyobb probléma az ellátások továbbra is alacsony szintje, és a kötelező indexálás hiánya miatti folyamatos értékvesztés. Az alacsony szintet jellemzi, hogy 2006-ban az átlagos családi pótlék (havi kb. 12000 Ft) kevesebb, mint negyede a nettó minimálbérnek, alig több mint harmada a számított létminimumnak. (E két utóbbi összeg 50000 Ft illetve 43000 Ft körül van.) Ezt a nemzetközileg is igen alacsony szintet a lehetőséghez mérten emelni kell. A családtámogatási rendszerben újra kell gondolni az egyes ellátási formák rétegekhez célzott több lábon álló támogatását. Az indexálás sokféle módon történhet (az árakhoz, a bérekhez, a két változás átlagához.). Az átlagos bérehez kötött indexálás fokozatosan csökkentené a minimumbér és a családi pótlék közötti rést, de esetenként jelentős forrást igényelne. Javasoljuk a Magyarországon meghonosodott „svájci indexálás” alkalmazását. Ez a bérek növekedése esetén nem szakad el annyira az életszínvonalától, mint ha csupán az árindexhez kapcsolódik az indexálás.

Célkitűzés:

Készüljön törvény a családi pótlék évi minimum egyszeri indexálásáról, a svájci indexálás formulája szerint (azaz az árak és bérek együttes átlagos növekedése szerint). Ennek költségvetési kihatása: minden egy százalékos emelés hozzávetőlegesen 3 milliárd Ft.

A jövedelmi szegénység mélységének csökkentése

A mély szegénység egyik oka a nagyon alacsony, a létminimum töredékét sem biztosító jövedelem. Néhány csoportban - sokgyerekeseknél, gyermeküket egyedül nevelőknél, munkanélkülieknél, szakképzetleneknél - különösen gyakran következik be ilyen helyzet. Mindezen csoportokban jelentős a romák aránya. A mély szegénység pénzügyi ellátások révén történő enyhítésének több eszköze van, jóllehet más típusú, természetbeni ellátások, vagy személyes szolgáltatások nyújtása is kiemelten fontos.

Célszerű a családi pótlékot az átlagosnál jóval nagyobb arányban emelni azoknál a csoportoknál, amelyek pontos meghatározása egyszerű, és amelyekben az országosnál szignifikánsan nagyobb a szegények aránya. Ilyenek a három és többgyerekes családok, vagy a gyermeküket egyedül nevelők. Az emelés mértéke évente rögzíthető a szegénységi arányok alakulásának függvényében. 2007-2008-ban, első lépésként olyan emelés javasolható, amely ezekben a csoportokban a családi pótlékot az átlagos indexálásnál 10 százalékkal nagyobb mértékben növeli. A mikroszimulációs számítások alapján javasoljuk az alsó jövedelmi decilisben 6 százalékkal, a következő kettőben 4, illetve 3 százalékkal, a többi hét decilisben csak 1-2 százalékkal megemelni a családi összes jövedelmet, ez jól szolgálná a mély szegénység csökkentését. A Program második évétől javasoljuk a családi pótlék további differenciálását a negyedik gyermektől.

A 2006-ban bevezetésre került, a család nagyságát is figyelembe vevő új típusú rendszeres szociális segély, amely meghatározott összegig kiegészítette a család jövedelmét a legszegényebb csoportokban. Ez a rendelkezés a mély szegénység egyes formáit enyhítette, de a kérdést nem oldotta meg. Szükséges -a hatás folyamatos monitorozása, értékelése mellett - a családi jövedelmi küszöb szintjének emelése, (távlatilag) létminimumhoz közelítése, továbbá a jogosulti kör pontosítása, különös tekintettel azokra a gyermekes családokra, amelyekben nagyon alacsony a bérjellegű

jövedelem, vagy amelyek a jelenlegi feltételrendszer mellett nem jutnak segélyhez. A rendszeres szociális segély konstrukciója további korrekciót igényel a lakásrezezi kiadások árnyaltabb kezelése érdekében. Ezért a program keretében átfogó módosítást kell végrehajtani a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben.

A munkanélküliség (különösen a háztartásfő tartós munkanélkülisége) miatt nagyon szegény családok esetében célszerű az álláskeresési ellátások gyerekszámhoz igazítása.

Szélsőségesen rossz helyzetekben vagy családi krízisek esetén segélyezésre (mint pl. a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, az átmeneti segély) továbbra is szükség van. Ezek megítélése nem tehető teljesen normatívvá. Az önkormányzatok helyi rendeleteinek jelentős szerepük lehet az eseti segélyezésnél, ha azok rugalmasak és megfelelő szolgáltatásokkal párosulnak. A központi költségvetésben illetve a helyi igazgatás bevételeiben meg kell teremteni ezek forrását.

Céltűzés

Kerüljön bevezetésre az átlagos bérnövekedésnél 10 százalékkal magasabb családi pótlék emelés a 3 és több gyermekeseknél, valamint a gyermeküket egyedül nevelőknél. Az emelés első lépcsőjére 2007-ben, legkésőbb 2008-ban lenne szükség. A költségvetési kihatás e két csoportnál - minden egy százalékos emelésnél- hozzávetőlegesen 1,5- 2,0 milliárd Ft.

Legkésőbb a Program második évétől kezdve jelentősen megemelendő a negyedik és annál több gyermek után járó családi pótlék. Az ő részükre fizetett családi pótlék egy százalékos emelésének éves kihatása 500 millió Ft.

A rendszeres szociális segély rendszerének 2006. évi átalakítása után ennek folyamatos monitorozása, alkalmasint korrigálása szükséges. A korrekció célja a segélyezett kör pontosítása, illetve az érintettek ösztönzése a bérjövödelmek irányába.

Meg kell teremteni a társadalmi szolidaritás új rendszerét, amelyben az állampolgárok munkajövedelmük után levont személyi jövedelemadójuk meghatározott mértékét, arra rászoruló családtagjaik megsegítésére fordíthassák.

Különös fontosságú cél, hogy a családi adózás rendszerének kidolgozásával alternatív (választhatóság) lehetőséget biztosítson a kormány a munkabér-jövedelemmel rendelkező családfenntartók számára.

A szülők foglalkoztatása

Magyarországon európai összehasonlításban is alacsony a foglalkoztatás szintje, s ennek elsődleges oka a magas inaktivitás. (A 15-64 éves népesség foglalkoztatási aránya 2004-ben az EU-25-ben 63 százalék volt, Magyarországon 57 százalék.) A munka világából elsősorban az alacsony iskolai végzettségűek, a romák, a rossz helyen élők, és a megváltozott munkaképességű (fogyatékos, pszichiátriai beteg stb.) emberek rekesztődnek ki. Az alacsony foglalkoztatottság erős területi koncentrációban jelenik meg. A gyermekszegénység egyik fő oka a szülők munkahiánya, kivált, ha egyik szülősem dolgozik. A mély szegénységben élők körében viszonylag sokan vannak a reményvesztett állástalanok, akik szinte belekövülnek a kilátástalan tehetetlenségbe; a fekete-szürke gazdaságba beszorult nem bejelentett foglalkoztatottak, a romák, akiknél az alacsony iskolázottság, szakképzetlenség, tartós munkanélküliség hatását súlyosbítják a

nyílt vagy rejtett diszkrimináció és az újabban erősödő szegregálási, gettósodási folyamatok.

A foglalkoztatás hosszabb távú javítására a Nemzeti Foglalkoztatási Akcióterv, a Nemzeti Fejlesztési Terv II és számos humán erőforrás fejlesztési terv részletes programjaiból kiemelten kell kezelni azokat, amelyek a kisgyermekes szülők hatékony foglalkoztatását segítik elő. Ezek között a jelenlegi program szempontjából is fontos az állami foglalkoztatási szolgálat átalakítása nem kis mértékben az angol „jobcentre plus” program mintáját követve. Ez a minta a mainál sokkal komplexebb szolgáltatás rendszert jelent. A szolgálatnak még a mai profil mellett is alkalmassá kell válnia mind a versenygazdaság munkaerő-szükségletének gyors kielégítésére, mind a különbözőproblémákkal küzdő csoportokhoz tartozók egyénre szabott kiszolgálására. Az egyéneknek is, a munkáltatóknak is a saját adottságaikhoz és elvárásaikhoz igazodó, többlépcsős kiszolgálásra van szükségük. Világos célokat meghatározó irányítási rendszert kell bevezetni a szervezetben és a célok megvalósulását folyamatosan nyomon kell követni. A munkaerő-piaci eszközöket és programokat rendszeres monitorozásnak és rutinszerű hatásvizsgálatoknak kell alávetni.

Célkitűzés

A Munka Törvénykönyv módosításával (továbbá a közalkalmazotti és köztisztviselőiről szóló törvények módosításával) a kisgyermekes szülők számára (6 vagy 9 éven aluli gyermekek) biztosítani kell, hogy alanyi jogon dolgozhassanak részmunkaidőben, ha akarnak, s legyen lehetőségük visszatérni teljes munkaidőre, amikor családi helyzetük ezt megengedi. A hazai vállalkozások ösztönzésével a ciklus végéig a részmunkaidőben dolgozó nők részarányát 8-10%-ra növeli a kormány.

Munkánélküli családok helyzetének javítása

Az eltartott gyermekkel rendelkező szülők számára differenciáltan kell megállapítani az álláskeresői támogatást. (Ezt a megoldást sok ország munkánélküli biztosítási rendszerében alkalmazzák.)

Munkába lépésre/visszatérésre felkészítés

Nem elégséges a munkahelyteremtésre koncentrálni. A leendő munkavállalókat alkalmassá is kell tenni a munkavállalásra. Ennek többféle eszköze lehet. Komplex „pszicho-szociális” megerősítés szükséges, különösen a tartós munkánélküliek, vagy a munkaerőpiacra soha be nem került fiatalok számára. Ezt az egyénre szabott segítséget csak a munkaügyi és szociális szakemberek együttműködésével, továbbá a civil szektor aktív szerepvállalásával lehet megoldani. Az együttműködés néhány helyen elkezdődött, de az intézményközi feszültségek és a felkészült szakemberek hiánya gátolják a hatékony munkát. A következő 1-2 évben a mai kísérletek jó gyakorlatainak elemzésére, korrekciójára, a tanulságok levonására, ezek alapján képzések végiggondolására és új típusú együttműködések modelljeinek kidolgozására lehet mód.

A valódi munkaerő-piaci igényekre alapozva betanító vagy OKJ-s szakmai végzettséghez kell juttatni a szakképzetlen vagy elavult szakmával rendelkező pályakezdeket és munkánélkülieket, így a hosszabb ideje inaktivitásban élőket is.

A munkaerő-piaci visszailleszkedést segítő programok idejére valamilyen

formában biztosítani kell a kisgyermek (főleg a 3 évesnél fiatalabbak) napközbeni ellátását. Külföldi tapasztalatok is alátámasztják, hogy sokszor ennek hiánya hiúsítja meg, hogy a szülő valamilyen tanfolyamon vagy képzésen/átképzésen részt vegyen.

Munkahelyek, munkafeltételek biztosítása

Mindenekelőtt a hátrányos helyzetű kistérségekben kell megtalálni a támogatott munkahelybővítés lehetőségeit. A közmunka programok, még ha szükség lehet rövidtávon a bővítésükre is, nem jelentenek hosszú távú megoldást: igaz, hogy többlet jövedelemhez juttatják a háztartásokat, de konzerválják is a szakképzettség hiányát és a motivátlanságot. Azon munkahelyek bizonyos feltételeiről, amelyek igazodnak a gyermekes családok szükségleteihez, továbbá a gyermekek napközbeni elhelyezéséről, a jobb közlekedés fontosságáról, a lakásmobilitás elősegítéséről más összefüggésekben említést teszünk.

Munkahelybővülést eredményezhetne a szociális gazdasághoz tartozó kezdeményezések intenzív támogatása. A koncepció nálunk alig ismert, nehezen terjed. Ösztönöznünk kell szövetkezetek, MRP-s társaságok, egyesületek, szövetségek, alapítványok keretében a hiányzó humán, személyi és pénzügyi szolgáltatások létrehozását és működtetését, illetve egyéb, térségi szinten kielégítetlen lakossági, közösségi szükségletekre válaszoló tevékenységek megszerveződését. A szociális gazdaság keretében megvalósulhat a háztartások és egyének által igénybe vehető helyi szolgáltatásoknak piaccá szervezése és ennek keretében az alkalmazotti vagy önfoglalkoztatói státuszban történő foglalkoztatás bővítése. A tradicionális „háztáji gazdaságok” újraélesztése is történhet ebben a keretben. Minthogy többségében helyi és kis léptékű szerveződésekéről van szó, amelyek a tagok érdekeit szem előtt tudják tartani, különösen alkalmasak szülők foglalkoztatására.

A foglalkoztatás bővítésének lehetőségeit különböző szinteken kell felmérni. Rugalmas és hatékony megoldás, ha településenként, kistérségenként, megyénként megalakulnak azok a csoportok, amelyek a lehetőségeket felméri, megoldási javaslatokat dolgoznak ki, s érdekeltek azok megvalósításában. Ebben a munkában a kamarák, önkormányzatok, munkaügyi szervezetek mellett rendkívül nagy szerepe lehet a civil szerveződéseknek.

Az alkalmi munkavállalási (AM) könyvvel történő munkavállalást, amelynek 2005 közepétől érzékelhető sikere van (havi 20-30000 könyvet váltanak ki) még szélesebb körűvé lehetne tenni, ha ezt a sajátos piacot egy új, alkalmasint non-profit szereplő megszervezné, a keresletet és kínálatot találkoztatná. Megfelelő támogatással egy ilyen intézményes megoldás is a szociális gazdaság szerves része lehetne.

A gyermekszegénység csökkentésének különösen hatékony módja a két szülő munkavállalása. Ezért növelendő azon munkahelyek száma, amelyek összeegyeztethetők a gyermekek nevelésével. Magyarországon közismerten alacsony a *részmunkaidőben* dolgozók aránya a foglalkoztatottak körében. A részmunkaidő bővíthetné a foglalkoztatást még akkor is, ha az nagy valószínűséggel nem a meglévő állások felbontásával bővülne. Empirikus kutatások sora bizonyítja, hogy a kisgyermekes szülők között nagy az igény erre a foglalkoztatási formára. Eddig mégis csak annyi történt, hogy megszüntették a részmunkaidős foglalkoztatást diszkrimináló jogi, adó- és TB-szabályokat.

A gyermeknevelés melletti munkavállalást segíthetné a *táv munka*, illetve a eltérő munkarend szerinti *részmunkaidő*, valamint egyéb *atipikus* munkavégzés biztosítása, valamint infokommunikációs lehetőségek kihasználása. Az új

infokommunikációs technológiák használata nem igényel magas iskolai végzettséget. Előfeltétele az infrastruktúra megteremtése és a mentori támogatás.

Célkitűzés

A program keretében legkésőbb 2008. december 31-ig módosítani kell a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényt. Új munkajogi kódexet kell kidolgozni az atipikus munkavégzés rendszerére és formáira.

Jobb, egyenlőbb feltételek a készségek és a képességek kibontására, a szegregáció csökkentésére

A gyermekintézmények és szolgáltatások fejlesztése általában olyan forrásigényes, hogy egy-egy javaslat egyszerre nem bevezethető. A pályázatok nem kedveznek a rossz helyzetű csoportoknak. Ezért minden esetben, amikor az adott prioritás értelmezhető, javasoljuk a Kormánynak a következő prioritások alkalmazását:

- halmozottan hátrányos helyzetű települések;
- halmozottan hátrányos helyzetű iskolák - például a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek aránya alapján;
- három és többgyerekes családok;
- fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok.

Szolgáltatások

Kiemelt feladat a korai képesség felismeréshez és képességfejlesztéshez való hozzáférési esélyek javítása a szegénységben élő, a roma, a fogyatékos kisgyermekes esetében. Az ilyen jellegű bölcsődei, óvodai kezdeményezéseket erősíteni kell.

A Biztos Kezdet programot szélesíteni kell. Az esélyteremtő program az adott településen vagy városrészben a 0-6 éves korú gyermekeket és családjaikat támogatja, de a 0-3 éves korosztályra fókuszál elsősorban. A deprivációs ciklus megszakítása érdekében a program a jelenleginél hatékonyabb beavatkozásokkal segíti a gyermekek fejlődését életük legkorábbi időszakában. A Biztos kezdet települések, településrészek programja, amely a helyi ellátások új típusú összekapcsolódásával, a családok bevonásával valósítja meg szakmai céljait. A Biztos kezdet program szolgáltatásai: korai felismerés, indirekt értékközvetítés, spontán játékos tapasztalatszerzés, együttjátás, családok és szülők támogatása, szülők munkába-állásának elősegítése, egészségkultúra fejlesztése, a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk támogatása, beleértve a szakosított szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A Biztos Kezdet a jelentős erőforrásigény miatt csak lassan terjedhet. A bővülés jelenleg meghívásos pályázatokkal történik. Ellenőrizendő, hogy a legrosszabb helyzetű települések eleget tudnak-e tenni a meghívásos pályázat feltételeinek. Továbbá szükség van egy egyszerűsített változat kidolgozására, amely legalább néhány, e körbe tartozó feladatot megold a helyi igényeknek megfelelően.

A korai segítség egyik eleme a fogyatékossgal élő gyermekek szüleinek hatékonyabb

tájékoztatása, a korai fejlesztéshez való jobb hozzáférésük biztosítása, az önkormányzatok ilyen irányú kötelezettségeinek teljesítése.

A korai szűrés és fejlesztés érdekében a szolgáltatásokkal nem rendelkező településeken utazó/mobil szolgáltatásokat kell biztosítani. A szakemberek ösztönzése érdekében kereseti pótlék kívánatos.

A védőnői szolgálatot sokirányúan célszerű fejleszteni. Biztosítani kell a megfelelő létszámot, a tanácsadások feltételeinek javítását a jobb személyes kapcsolat érdekében, szükség esetén a mélyebb és tartósabb kapcsolathoz szükséges időt.

A Biztos Kezdet egyszerűsített kiterjesztésének első lépése lehet a gyermekjóléti szolgálat és védőnő együttműködése a tanácsadásban és a problémák kezelésében.

Az ellátatlan (védőnői ellátásban nem részesülő) anyák és gyermekek számát csökkenteni kell.

Az óvoda és a család közötti kommunikációban kulcsszerepet kell vállalniuk a védőnőknek.

Intézmények

Érvényt kell szerezni azoknak a jogszabályoknak, amelyek értelmében a hátrányos helyzetű (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyermeket a bölcsődében előnyben kell részesíteni, az óvodába kötelezően fel kell venni. Jelenleg az intézkedés egyik korlátja az intézményhiány.

Felül kell vizsgálni a bölcsődei standardokat, különös tekintettel a kis intézmények lehetőségeire.

Módosítani kell a bölcsődei finanszírozási gyakorlatot: a finanszírozásnak nem a jelenlétet, hanem a férőhelyeket kell figyelembe vennie.

Kis településeken a családi ellátási formák (családi napközi, gyermekfelügyelet, esetleg mini-csoportok) terjesztendők. Vizsgálni kell ezen formák elterjedésének kudarcát, az ellenőrzőt, a szabályozásban rejlő tényezőket. Meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy jelenleg csak az önkormányzati fenntartású családi napközik igényelhetnek teljes normatívát. A jelenlegi szabályozáshoz képest kevésbé támogatandók a piaci jellegű, jobban támogatandók a szociális gazdaságnak számító formák.

A közoktatási és önkormányzati törvény módosításával el kell érni, hogy azokon a településeken, ahol minimum 20 óvodáskorú (4-6 éves) gyermek van, 3 éven belül kötelező legyen a szolgáltatást helyben biztosítani.

Az óvodafejlesztést igénylő településeket kiemelten kell támogatni a település hátrányos helyzetének megfelelő sorrendben. Három éven belül megközelítőleg 150 településen kell létrehozni vagy fejleszteni az óvoda intézményét.

A napközbeni ellátások férőhelyeinek folyamatos növelésével párhuzamosan a sem bölcsődével, sem óvodával nem rendelkező kis településeken legalább rendszeres időközönként játszóházat kell működtetni.

Az óvodai csoportok létszáma fokozatosan csökkentendő. Három éven belül el kell érni, hogy ne működjön 25 főnél nagyobb óvodai csoport. A távlati cél: átlaglétszám 15

fő, maximális létszám 20 fő. A jelenlegi szabályozás 33 fős csoportokat is megenged. Az óvodába járás kötelezettségét fokozatosan a mai ötéves kor helyett négyéves kortól kell meghatározni. Első lépésben a legrosszabb helyzetű 100-120 településen biztosítani kell, hogy a gyerekek 4 éves kortól részesülhessenek óvodai ellátásban.

Az óvodai felvételi kérelmek elutasítási gyakorlatát felül kell vizsgálni, a közoktatási törvényben megfogalmazott felvételi prioritások (hátrányos helyzetű gyerekek előnyben részesítése) betartását nyomon kell követni.

Az integrációs normatíva igénybe vételének lehetőségét ki kell terjeszteni az óvodákra is

A gyermekintézmények nyitvatartási idejét (pl. egy hajnali és egy esti rész munkaidős foglalkoztatott beállításával) úgy kell szabályozni, hogy a korán kezdő és későn végző, dolgozó szülők is igénybe tudják venni munkájuk mellett azok szolgáltatásait. A hétfélig nyitva tartás is indokolt lehet az atipikus foglalkoztatási formák terjedése miatt.

A bölcsődei, óvodai étkeztetést fokozatosan mindenki számára ingyenessé kell tenni. A jelenlegi, igazolt szegénységhez, azaz a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kötött rendszer rendkívül megosztó és feszültségkeltő. A fokozatosság a minden gyermek számára ingyenesen biztosított étkeztetés felé - az ismert prioritások figyelembe vételével - több közelítéssel történhet (gyerekszám, területi lejtő, iskolai lejtő, egyedülálló szülő). Az ingyenesség e csoportok számára mind a bölcsődében, mind az óvodában a lehető leggyorsabban bevezetendő.

A területi hátrányok csökkentése, valamint a szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyének növelése érdekében, ingyenes vagy 90 százalékos utazási kedvezményt kell biztosítani a helyi és helyközi tömegközlekedési eszközön a gyeseen, gyeden, és gyeten lévők, a három-és többgyerekes, illetve a fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok számára. A nagyvárosokban ismételtlen szükséges lenne bevezetni a gyermekjegyet, mivel ennek hiánya jelentősen drágítja a helyi bérlettel nem rendelkező tanulók utazását. E mellett - a leghátrányosabb településekkel kezdve - fejleszteni kell az óvoda, iskola- és falubusz rendszert (melyhez a Támogató Szolgálatok infrastruktúrája a települések egy részén igénybe vehető.)

6-14 éves korú gyermekek

A közoktatási és önkormányzati törvény módosításával kötelezővé kell tenni, hogy amelyik településen minimum 20 alsó tagozatos gyermek él, ott számukra helyben legyen biztosított az oktatás és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások igénybe vételének lehetősége. Ki kell alakítani azt az ösztönző-rendszert, amely elősegíti, hogy ezeken a kistépüléseken jól képzett pedagógusok dolgozzanak. (pl. bérpótlék, diákhitel-törlesztés átvállalása, meghatározott évenként alkotói szabadság biztosítása, szolgálati lakás, személygépkocsi stb.)

Ugyanakkor azokon a településeken, ahol a felső tagozatos gyermekek száma nem éri el a 20-at, felső tagozatot ne lehessen működtetni.

Az ingyenes tankönyvellátást ki kell terjeszteni, és ebben az esetben is célszerű visszazsorítani az iskolán belüli, jövedelem szerinti szelekciót. Első lépcsőben a leghátrányosabb helyzetű iskolák minden alsó tagozatos tanulójának kell ingyen nyújtani a tankönyveket és a legfontosabb tanszereket.

A sajátos nevelési igényű - fogyatékos, részképesség zavarral küzdő, magatartás-zavaros - tanulók integrált oktatását (a már meglévő jogszabályok alapján) fokozatosan

kötelezővé kell tenni. Ennek számos, ma csak részben teljesülő feltétele van. A jelenleginél sokkal alaposabb előkészítés szükséges gyerekek, szülők és pedagógusok körében egyaránt. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szervezett felzárkóztató kurzusokat - az alap tanulócsoportok megtartása, illetve a sajátos nevelési igényű tanulók alap tanulócsoportokban tartása mellett - külön órakeret terhére kell megszervezni. A jelenleginél sokkal jobban kell biztosítani, hogy az integrált gyermekek sajátos igényeihez igazodjon a fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok, konduktorok, pedagógiai asszisztensek száma és képzettsége. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges feltételeket (pl. akadálymentesítés) az integrálás előtt meg kell oldani.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat nagy arányban oktató, rossz helyzetben levő általános iskolák feljavítását szolgáló általános iskolai rehabilitációs programot ki kell terjeszteni.

Az Országos Oktatási Integrációs Hálózat működését költségvetési eszközökkel meg kell erősíteni, és a programot tovább kell folytatni; ennek során biztosítani kell, hogy az integrációs normatíva kiegészítő forrásként valóban az iskolák rendelkezésére álljon (kötött felhasználású normatívává alakítás), ki kell alakítani a programok szakmai monitorozásának rendszerét, biztosítani kell a programokat támogató szakmai hálózat folyamatos működését, valamint szervezett lehetőséget kell teremteni a programok közötti információáramláshoz és tapasztalatcseréhez. A program eredményesebb folytatása érdekében felül kell vizsgálni a normatíva igénybe vételének feltételeit (jelenleg a szülők iskolai végzettségére vonatkozó kritérium /legfeljebb általános iskolai végzettség/ számos halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket kizár a támogatásból.

Folytatni és fejleszteni kell a 2005/2006-os tanévben elindított, középiskola felé vezető Útravaló programot. (Út a középiskolába: A hátrányos helyzetű, az általános iskola 7. vagy 8. évfolyamát végző tanulók felkészítése érettségit adó középiskolában való továbbtanulásra mentor támogatásával.)

Felül kell vizsgálni a magántanulói státuszban lévő gyermekek helyzetét, akikkel az iskolák magatartási, vagy egyéb zavarok miatt nem szívesen foglalkoznak

A pedagógiai szakszolgálatok bővítése, illetve mobil szolgálatok biztosítása szükséges annak érdekében, hogy a gyermekek időben tudják e szolgáltatásokat, korrekációs lehetőségeket igénybe venni.

Sportolási, testedzési lehetőségeket minden iskolában biztosítani kell. Meg kell teremteni a mindennapi testmozgás (torna) időbeli és egyéb feltételeit.

A napköziotthonos csoportokban fokozatosan – a legrosszabb helyzetű településekkel kezdve – ki kell alakítani azokat a feltételeket, amelyeket alternatív lehetőségként az egész napos iskola koncepciója megkövetel. Olyan nevelői felkészültség, és olyan tárgyi-dologi feltételek szükségesek, amelyek tartalmas foglalkozásokat, pihenést, feszültségoldást, sportolási lehetőséget biztosítanak, és jól szolgálják a különböző hátrányok csökkentését.

Az iskolai étkeztetés ingyenességét az óvodáknál elmondottakhoz hasonló fokozatossággal kell bevezetni, sürgősséggel az 1-4 osztályokban. Az iskolai étkeztetésnél figyelembe kell venni a reggelizés „kultúrájának” hiányát. Anyagi vagy egyéb okokból a gyerekek negyede-harmada éhgyomorral kezdi a tanulást. Ezért minden iskolában valamilyen reggeli (legalább tej és kenyér) mindenki számára elérhető kell, hogy legyen.

Az iskolában különösen fontos az intézményi étkeztetés színvonalának javítása, a megfelelő minőség, tápanyagtartalom, ízletesség, megfelelő étkezési körülmények biztosítása.

Ugyancsak a leghátrányosabb helyzetű kistérségekkel kezdve biztosítani kell a hétvégi és nyári gyermekétkeztetést. Ehhez számos helyen hiányoznak a feltételek, a pályázati pénzekre támaszkodás problematikus.

14-18 éves korú gyermekek

Alapvető cél a középfokú oktatási intézményekben tanuló diákok lemorzsolódásának megakadályozása. Ennek eszközei a gyerekek egyéni monitorozásától a tanulási feltételek javításáig, a családok ösztönzéséig terjednek. Különös figyelmet érdemel az ösztöndíjak mai, elég áttekinthetetlen, a normativitást (jogokat) nélkülöző rendszerének felülvizsgálata, valamint a középiskolai-szakiskolai kollégiumi hálózat bővítése és az ott nyújtott szolgáltatások színvonalának jelentős emelése megfelelő igényvizsgálatok alapján.

Arra kell törekedni, hogy egy-egy korosztály 80 százaléka érettségét nyújtó képzésekben vegyen részt középiskolai évei alatt. Ma ez megközelítőleg 70 százalék. Ezt a törekvést is segíti a szakképzés 2006-tól induló megújítása, amely egyrészt jobban válaszol a helyi igényekre, másrészt a tanulókkal intenzívebb foglalkozást tesz lehetővé. Fontos, hogy a szakiskolák felkészüljenek a felzárkóztató, kiscsoportos általános és szakképzésre. A személyre szóló foglalkozás a lemorzsolódást csökkentheti.

Folytatni és fejleszteni kell a 2005/2006-os tanévben elindított szakképzéshez vezető Útravaló programot. (Út a szakmához: A hátrányos helyzetű fiatalok szakképzésben való részvételének támogatása ösztöndíjjal és mentori segítséggel.)

A lemorzsolódást csökkentheti a jobb előkészítés. A pályaismereteket csoportos és egyéni formában bővíteni kell iskolák, nevelési tanácsadók, gyermekjóléti szolgáltatások együttműködésével. Meg kell teremteni a pályaalakalmassági vizsgálatok, valamint a kötelező pályatanácsadás személyi és intézményi feltételeit.

A lemorzsolódás folyamatát a jobb beavatkozás érdekében ismerni kell. Ehhez egyrészt - megfelelő regisztrációs rendszerrel - a mainál sokkal szorosabban kell követni a gyerekek útját az általános iskolából való kikerülés után. Másrészt megfelelő szolgáltatási rendszert kell létrehozni, amely intézményesen segít megoldani e legkiszolgáltatottabb, legperspektívátlanabb helyzetű fiatalok sorsát.

Az eddigi tapasztalatokat értékelve és a hátrányos helyzetű középiskolába járó fiatalok elsőbbségét hangsúlyosabban biztosítva folytatni és fejleszteni kell a speciális iskolai programokat: NYEK (Nyelvi előkészítő osztályok), Kollégiumi program, Arany János program (az eddigi tapasztalatok alapján ebből a programból 80 százalék felett kerülnek be a fiatalok a felsőoktatásba).

Folytatni és fejleszteni kell a 2005/2006-os tanévben elindított, érettségihez vezető Útravaló programot. (Út az érettségihez: Érettségét adó középiskolában tanuló hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók támogatása a középiskola sikeres befejezése érdekében.)

Az iskolákról leválasztva, tanodákat, közösségi házakat kell létrehozni a 14-18 éves korosztály számára (oktatási, szociális, művelődési tárca együttesen).

A 14-18 éves korosztályt célzó, az ő szükségleteikre válaszoló szociális, szabadidős intézmény- és szolgáltatási rendszert kell kialakítani. Ide tartozó lépések például iskolai sportudvarok megnyitása, klubszoba kialakítása iskolákban, művelődési házakban, gyermekjóléti szolgálatokban, egyéb célcsoportok számára jelenleg nappali szolgáltatásokat nyújtó központok közösségi házakká alakítása.

A lakókörnyezetben - civil szervezetek segítségével, megfelelő támogatással - alternatív szabadidős programokat kell szervezni e korosztály számára. Több szociális munkást kell a munkába bevonni, több „csellengő programot” kell támogatni.

Célkitűzés

A 2006-2010-ig tartó kormányzati ciklus végéig el kell érni, hogy egy-egy korosztály 80-85%-a érettségit nyújtó képzésben vegyen részt középiskolai évei alatt. Ugyancsak a ciklus végéig kötelezően be kell vezetni az óvodától a felsőoktatási intézményig a családi életre nevelés tananyagot.

Intézményes gyermekvédelem

A gyermeki jogok érvényesülésének erőteljesebb biztosítása érdekében létre kell hozni a gyermekombudsman, a Gyermeki Jogok Országgyűlési Biztosának intézményét. A gyermekek jogainak alkotmányos védelme kormányon felüli nemzeti érdek. Ezért az Országgyűlésnek felelős ombudsman választását javasoljuk. Az ombudsman biztosítaná a nemzetközi gyermekvédelmi standardok magas szintű képviselőjét és a gyermekek speciális helyzetéből adódó szükséges védelmeket.

Jogsabályi módosításra szorul a Gyermekvédelmi törvényben alkalmazott „veszélyeztetettség” fogalma. A törvényi meghatározás több értelmezést tesz lehetővé. (Ezeket a Köznevelési törvény sem teszi egyértelművé.) A módosítást elsősorban az indokolja, hogy ma a törvény nem gátolja meg a gyermek családból kiemelését akkor sem, ha a probléma csupán anyagi természetű. Vizsgálni (monitorozni) kell, hogy a gyermek családból kiemelésének jelenlegi gyakorlata megfelel-e a gyermekvédelmi törvény, illetve a gyermekjogi egyezmény szellemének.

A gyermekvédelmi intézményrendszer szolgáltatásaihoz való hozzáférés területi egyenlőtlenségeit kistérségi-regionális tervezésen alapuló, többcélú komplex intézmények létrehozásával és a szervezetszerű koordináció erősítésével csökkenteni kell. Jelenleg ott nincs, vagy elégtelen a szolgáltatás, ahol sűrűsödnek a szociális problémák.

A családjukból kiemelt, gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek jogérvényesítését, illetve képviselőjét együttes joggyakorlással a szülőkre és hivatásos gyámokra kellene ruházni. A szolgáltatóként gyermekeket gondozó nevelőszülők, gyermekotthon vezetők jelenlegi képviselői jogosultsága - a függő, kiszolgáltatott viszony következtében - magában hordozza az érdekellentétet, illetőleg a gyermek jogai sérelmének lehetőségét.

Célkitűzés

A családjogi törvény módosításával meg kell gátolni, hogy a gyermekeket csupán anyagi természetű okokból kiemeljék a családi környezetből.

A gyermekvédelmi intézményrendszer kiépítettségének területi egyenlőtlenségeit fel kell számolni, illetve a családsegítés-, gondozás intézményi hálózatát 3 éven belül ki kell építeni.

Az iskolai gyermekvédelmi prevenció értelmében a jogszabályok módosításával garantálni kell, hogy minden közoktatási intézményben főállású és szakképzett szociál-pedagógus működjön. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény átfogó módosítását 2008. december 31-ig el kell végezni.

A gyermekekkel foglalkozó szakemberek képzése

Egy nyitottabb, több szereplős nevelési-oktatási-képzési rendszer az ott dolgozó szakemberektől új ismereteket és készségeket követel. A jelentős változtatások a hosszabb távú program részei. Néhány rövidebb idő alatt megvalósítható lépés is van azonban.

Új képzések akkreditálása. A jelenleg folyó akkreditációs folyamatban olyan master és szakirányú továbbképzések kidolgozása, mely a különböző területeken dolgozó szakemberek (védőnők, óvodapedagógusok, pedagógusok, szociális szakemberek, informatikai és más mentorok) e területre való felkészítését célozza.

Védőnői továbbképzés. A védőnők kiegészítő képzései feldúsíthatók például olyan korai képességfelismerő blokkal, amely ráirányítja a figyelmet a más szakmákkal és közösségekkel való együttműködésre is (l. Biztos kezdet). Nagy hangsúlyt kell, hogy kapjon a tanácsadás technikájának tanítása, a szülőkkel való partneri viszony kialakítása.

Bölcsődei szakemberek képzése. Különös társadalmi fontossága miatt nagyobb megbecsültséghez kell juttatni a bölcsődék munkatársait fizetésük és képzésük megváltoztatásával. Ebben a munkakörben olyan komplex pedagógiai, szociális, pszichológiai és gyógypedagógiai ismeretekre és készségekre van szükség, amely újra definiálja a bölcsődei gondozó fogalmát, s a fejlesztő tevékenységre is képessé teszi őket. Ennek megfelelő, a bolognai folyamatban is rögzített képzést kell számukra biztosítani. Jelenleg kimondottan a bölcsődei munkára felkészítő főiskolai képzés ugyanis nincs. Ennek egyik hátrányos következménye, hogy a főiskolai végzettséggel rendelkező bölcsődei gondozót, szakgondozót nem lehet a közalkalmazotti bértáblán magasabb fizetési osztályba sorolni.

Pedagógus továbbképzés. A pedagógus-továbbképzés rendszerének fejlesztésével több, célzottan szervezett programot kell indítani, amelyek rövid programokkal biztosítják a szükséges ismereteket, fejlesztik a készségeket és beállítódásokat.

Egészségügyi szakemberképzés. Az egészségügyben (orvos- és nővérképzés/továbbképzés, különösen a háziorvosi praxisokban) hangsúlyt kell, hogy kapjanak a szociális kérdések, a kisgyermekkorai életfeltételek egészségügyi következményei, ezek kezelése, megelőzése, a hátrányos helyzetű csoportokkal való kommunikáció készsége.

Szociális és gyermekjóléti szakemberek (tovább) képzése. A továbbképzés rendszerében hangsúlyosan kell megjeleníteni a szegénység csökkentése érdekében alkalmazható beavatkozási módokat, módszereket; bővíteni kell azokat az ismereteket, amelyek a különböző ágazatokhoz tartozó intézmények közötti együttműködést segítik; az eddiginél sokkal nagyobb teret kell kapnia a közösségi (szociális) munkának.

Egyéb képzések, továbbképzések. Számos további hosszabb-rövidebb képzésre van szükség, például az infotechnológiához szükséges ismeretek és készségek elsajátítást segítő *mentorok*, oktatók számára; olyan *animátorok* számára, akik alkalmasak arra, hogy gyerekekkel, főleg kamaszokkal működjenek együtt, értelmes programokat segítsenek szervezni, közvetíteni tudnak a fiatalok problémáinak megoldásában.

Lakhatási feltételek javítása

Programot kell indítani annak érdekében, hogy radikálisan csökkenjen a víz- és/vagy áramszolgáltatás nélküli lakásban élő gyerekes családok száma.

A jelenleginél nagyságrendekkel nagyobb forrásokkal és felkészültséggel kell folytatni az ún. telep-felszámolási, telep-reintegrálási, telep-rehabilitációs programokat. Többféle kísérletre van szükség. Az elképzelések kialakításában a jelenleginél nagyobb szerepet kell adni a telepen élőknek.

Meg kell akadályozni gyermekes családok hajléktalanná, illetve fedél nélkülivé válását. Úja meg kell vizsgálni az alkotmánymódosítás lehetőségét a lakhatási joggal kapcsolatban. Erősíteni kell a bíróságok szerepét a potenciálisan a lakhatási lehetőség elvesztéséhez vezető folyamatokban.

A ma még sokakat érintő fedél nélküiség miatt a jogszabályoknak megfelelő számban, illetve szükséglet szerint fejlesztendő - számban és minőségben - a családok átmeneti otthonai. Többek között több segítség kell a gyermekfelügyeletben, és több lehetőség a gyermekek fejlesztésére.

A nagyobb városokban, a legrosszabb lakásállománnyal rendelkező területeken ún. slum clearing programokat kell elindítani. A komfort nélküli és szükséglakások korszerűsítése, kiváltása érdekében speciális támogatási formákat kell kidolgozni és bevezetni.

Olyan jogszabályt kell alkotni, amely megakadályozza az eladósodott családok teljes ellehetetlenülését. A „magáncsőd” megfelelő szabályozásával társadalmilag elfogadható körülmények között kell megoldani az eladósodottak helyzetét. Tovább kell fejleszteni az adósságkezelés szabályozását, megfelelően kezelve (a) az eddig felhalmozódott lakhatással összefüggő adósságok rendezését, (b) az ezt követően keletkező, a lakhatással összefüggő adósságok rendezését, (c) a lakhatással nem összefüggő, egyéb típusú adósságok rendezését.

A lakástörvény, illetve a végrehajtásról szóló törvény olyan módosítása szükséges, mely szerint az ingatlan-végrehajtási eljárás során hivatalosan meg kell keresni a lakóhely szerinti önkormányzatot, hogy vizsgálja meg, valóban megkapta-e a család azokat a pénzbeni szociális támogatásokat, amelyekre jogosult volt.

Ki kell dolgozni a lakásmobilitási lehetőségeket fokozatosan bővítő konstrukciókat. A lakásmobilitásban - és a gettósodás megelőzésében - jelentős szerepe van a lakásbérletnek. A lakásbérlet terjedéséhez egyrészt úgy kell megerősíteni a lakástámogatási rendszert, hogy lehetővé tegye piaci bérlakások bérlését. Másrészt ösztönözni kell a bérlakásépítést, például a hosszú távra (15-20 évre) biztosított 0 kulcsos adóval. Végül számos jogszabály kidolgozásával nagyobb lakásbérleti biztonságot kell

szavatolni. Szabályozandó kérdés a lakbér-megállapítás egésze, a lakbérmódosítás színvonala és gyakorisága; a felmondási idő.

Sürgősen szükség van a lakás feketepiac fehérítésére. A feketén kiadott lakásokba nem lehet bejelentkezni, és ez a családot sokféle jogtól fosztja meg, de különösen veszélyezteti a gyermekek óvodai-iskolai kedvezményeit.

Meg kell találni annak a szabályozási lehetőségét, hogy a szegények lakásépítésre igénybevett támogatásai (első renden a szociálpolitikai kedvezmények) célszerűbben és rendeltetésszerűen kerüljenek felhasználásra. Többek között arra lenne szükség, hogy e jelentős szociális kedvezmény igénybevételekor helye legyen szociális szakértők mérlegelési szempontjainak. Ilyen szempont a család hitelképessége, a tervezett lakás fenntarthatósága, az építkezési terület minősége (pl. ártér), fejlesztési tervekkel kapcsolata (slumok, gettók kialakulásának megelőzése). Hasonlóképpen fontos lenne a műszaki ellenőrzési kötelezettség érvényesítése.

Célkitűzés

A szociális bérlakások részarányát a kormány a meglévő bérlakásállomány révén a ciklus végéig 8-10%-ra növelje, az összes lakásállományon belül.

A ciklus végéig radikálisan csökkentse a kormány a víz és/vagy áramszolgáltatás nélküli lakásban élők gyermekes családok számát.

2010-ig a telepeken élők bevonásával nagyságrendekkel nagyobb források biztosításával folytatni kell az ún. telep-felszámolási, telep-reintegrálási, telep-rehabilitációs programot.”

I n d o k o l á s

A kormány által beterjesztett Nemzeti Stratégia 2007. és 2032. között középtávú feladatokat határoz meg a gyermekszegénység elleni fellépésben. A Nemzeti Stratégia rövid távú prioritásokat nem tartalmaz, és nem jelöli ki azokat a feladatokat, amelyek elengedhetetlenek a 25 éves középtávú nemzeti stratégia megalapozásához. Módosító indítványunkban a Ferge Zsuzsa akadémikus asszony által készített Rövidtávú Nemzeti Programot építettük be önálló V. fejezetként. A Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program rövidtávú intézkedési területei és célkitűzései címet viselő fejezetben mindazon elemeket felsorakoztattuk, amelyeket az akadémiai munkacsoport 2005. októbere és 2006. februárja között dolgozott ki széleskörű szakmai és civil kontroll kíséretében.

Módosító indítványunk felöleli a családban nevelkedő gyermek harmonikus fejlődéséhez szükséges szociális, társadalmi, gazdaságpolitikai és jogalkotási feladatokat. Ezek a feladatok egyaránt kitérnek a kisgyermekes szülők számára biztosítható részmunkaidős foglalkoztatásra, az atipikus munkavégzés feltételeinek megteremtésére, és arra, hogy ezek a szülők bármikor változtathassanak a teljes munkaidős foglalkoztatás irányába. Javaslatunk a gyermekintézmények, és szolgáltatások terén kiemelt prioritást irányoz elő a halmozottan hátrányos helyzetű települések, iskolák, illetve a három- és többgyermekes családok és a fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok számára. Külön kitér a javaslat a gyermekvédelmi intézményrendszer területi egyenlőtlenségeinek

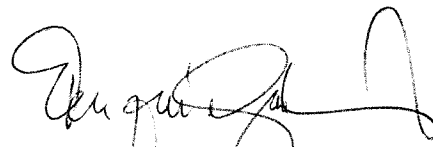
felszámolására, valamint arra az oktatási prioritásra, hogy 2010-ig az óvodától a felsőoktatási intézményig bevezetésre kerüljön a családi életre nevelés tananyaga.

Módosító indítványunk több alcímében a várható költségeket is nevesíti, amelyeket a Ferge Zsuzsa akadémikus asszony által készített számítások alapján jelöltünk meg.

Budapest, 2007. április 13.

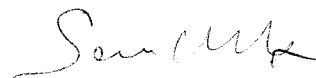

Soltész Miklós
Kereszténydemokrata Néppárt

Pelczné dr. Gáll Ildikó
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

Dr. Navracsics Tibor
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

Dr. Semjén Zsolt
Kereszténydemokrata Néppárt

Dr. Matrai Márta
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

Vigh Ilona
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

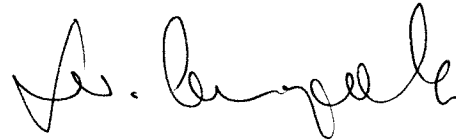
Ékes Ilona
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

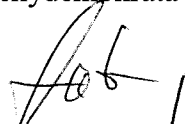
Dr. Szabó Erika
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Hoffmann Rózsa
Kereszténydemokrata Néppárt

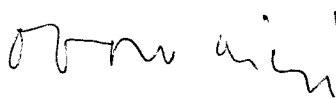
Dr. Lanczendorfer Erzsébet
Kereszténydemokrata Néppárt

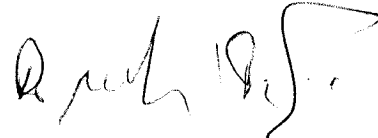
Firtl Máttyás
Kereszténydemokrata Néppárt

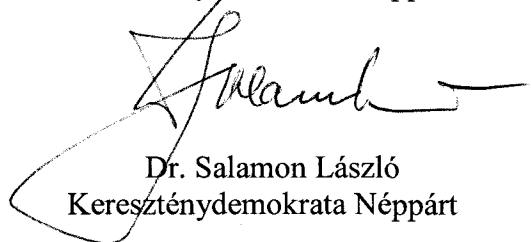
Dr. Rubovszky György
Kereszténydemokrata Néppárt

Dr. Nagy Kálmán
Kereszténydemokrata Néppárt

Dr. Puskás Tivadar
Kereszténydemokrata Néppárt

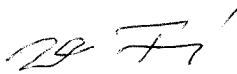

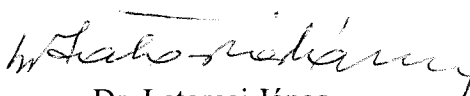
Dr. Salamon László
Kereszténydemokrata Néppárt

Kuzma László
Kereszténydemokrata Néppárt

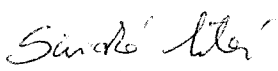

Dr. Medgyasszay László
Kereszténydemokrata Néppárt

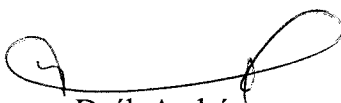

Dr. Lukács Tamás
Kereszténydemokrata Néppárt

Dr. Latorcai János
Kereszténydemokrata Néppárt

Szászfalvi László
Kereszténydemokrata Néppárt

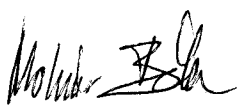

Dr. Hargitai János
Kereszténydemokrata Néppárt

Dr. Simicskó István
Kereszténydemokrata Néppárt

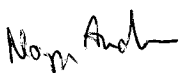

Deák András
Kereszténydemokrata Néppárt

Dr. Aszodi Pál
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

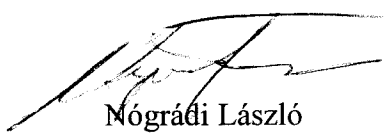

Agh Péter
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

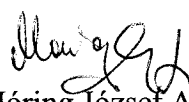

Molnár Béla
Kereszténydemokrata Néppárt

Básthy Tamás
Kereszténydemokrata Néppárt

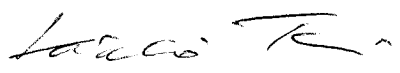

Dr. Nagy Andor
Kereszténydemokrata Néppárt

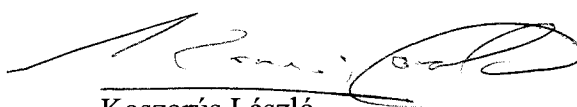

Harrach Péter
Kereszténydemokrata Néppárt

Nógrádi László
Kereszténydemokrata Néppárt

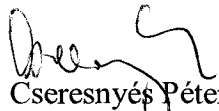

Moring József Attila
Kereszténydemokrata Néppárt

Dr. Iván László
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

László Tamás
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Koszorús László
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

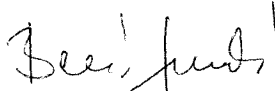

Csereşnyés Péter
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Hirt Ferenc
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

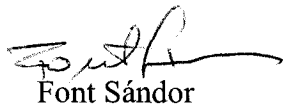
Bernáth Ildikó
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

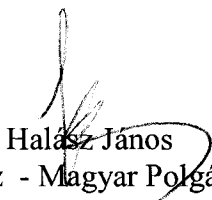
Balla Mihály
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

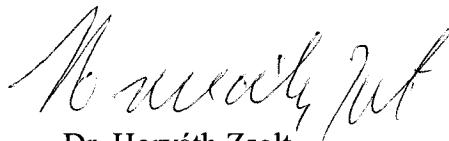
Bánki Erik
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

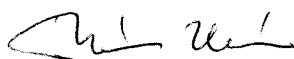
Font Sándor
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

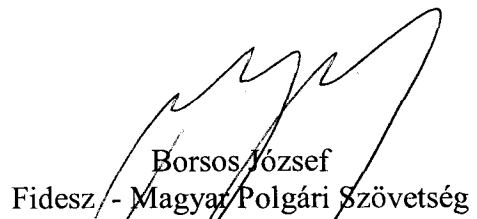
Halász János
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Horváth Zsolt
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

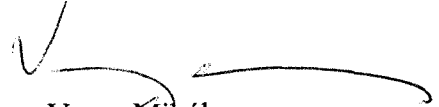
Dr. Kovács Zoltán
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Borsos József
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

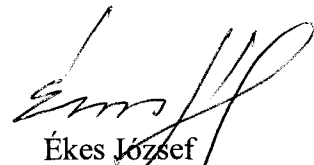
Borbély Györgyné Bíró Ildikó
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

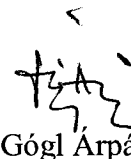
Varga Mihály
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Balsai István
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Ékes József
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

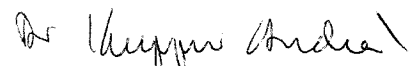
Dr. Gógl Árpád
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Fónagy János
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Heintz Tamás
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Kupper András
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Mikola István
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Molnár Ágnes
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Ódor Ferenc
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Répássy Róbert
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Spiák Ibolya
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Szűcs Lajos
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Tállai András
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Zombor Gábor
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Pesti Imre